

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Лк LIV. Ч. 88. Нью Йорк і Джерзі Сіті, субота, 4. травня 1946.

No. 88. New York and Jersey City, Saturday, May 4, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свобода”: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America
FIVE CENTS elsewhere.

ВУГІЛЬНИЙ СТРАЙК СПРИЧИНЮЄ ОБМЕЖЕННЯ В ТРАНСПОРТІ

Офіс оф Діфенз Транспортейшен проголосив, що вугільний страйк змушує уряд до драстичного обмеження тягарового й особистого руху на залізницях задля нестачі запасів вугілля. Це обмеження виноситиме 25%. Деякі поїзди не будуть цілком курсувати, а тягаровими поїздами буде можна перевозити далі тільки найкращі, а це харчі й живу худобу та дріб, збіжжя, вугіль, нафту, папір, ліки і т. п. Фабрики не зможуть доставати сировини навіть тоді, коли мають вугіль для свого вжитку. Президент заявив кореспондентам, що це є незаконно страйкувати проти уряду, але ще не сказав, що вугільний страйк є страйком проти уряду.

СКИТАЛЬЧА РАДА.

Спеціальний Комітет Об'єднаних Держав Для Справ Скитальців і Диспльсованих, що радить у Лондоні, рішив 12 голосами проти 6, що те авторитетне тіло, що буде створене для опіки над скитальцями і диспльсованими, буде незалежною „спеціалізованою агентурою”, що буде відповідала перед Економічною і Соціальною Радою Об'єднаних Держав. За це були Злучені Держави і Совети. Проти цього Велика Британія. Тепер мають ще означити, кого вважати „скитальцем” чи „диспльсованою особою”.

НЕ АРЕШТОВАНИ...

Бельгійські „Вісті” з 1. квітня 1946 пишуть так: „В останньому числі „Вістей” подали ми вістку на підставі британського радіа про арештування проф. Кубійовича і д-ра Паньківського. Вістка ця показала фальшивою, бо проф. Кубійовича ніколи не заарештовано і чуток, пущена про нього, була вигадкою неприхильників. Рівнож д-р Паньківський є на волі”.

ЯКИХ ВИБИРАНО „ДЕПУТАТИВ”?

Большевицькі У. Щ. Вісті видрукували письмо Анни Петрише, депутатки до Верховного Совету з Закарпатської області, в якому вона описує враження як побачила в Москві Сталіна. Пише так:

„В Кремльському палаці на сесії Верховної Ради я побачила його. Дивилася я на нього: „Ось він, батько наш, який думав про нас і визволив наше Закарпаття від ворожого насильства. Ось він, батько наш рідний, який дав нам нове життя”.

ХОР ПРОСИТЬ НОТ.

Український Хор ім. митрополита А. Шептицького в Гогенемсі (Фюральберг, Австрія), що має 39 хористів і хористок і двох диригентів (композитора Василя Безкоровайного і Михайла Білика) просить американських українців післати їм ноти на мішаний хор, як церковного так і світського змісту. Хор співає постійно кожної неділі у церквах і дав досі 8 концертів, а теж співав через радіо. Тепер думає об'їхати більші осередки української скитальщини. Концертує для своїх і чужинців. Хористи приїжджають з п'ять скитальчих громад працюють з завзяттям і посвятою, поконуючи всякі перешкоди у голоді й холоді з фанатичною завзятістю. Ноти, а теж часописи і книжки просяться слати на таку адресу: Bilyk Michael, Hohenems, Kaiser Franz Joseph Strasse 83, Voralberg, Oesterreich.

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ.

Сейнт Пол Пайонір Прес з неділі 21. квітня б. р. поміщено в кольоровій частині кольорову фотографію (на цілу сторінку) 16-літньої Сандри Грановської, дочки проф. А. А. Грановського, в українським народнім уборі, з писанкою в одній руці, а в другій з писальцем. Перед нею дві миски писанок у різних, чудових кольорах. На другій стороні є чотири відбитки п-ни Грановської, які представляють чотири різні фази при писанню писанок.

НАЙБІЛЬШЕ ЩАСТЯ УКРАЇНИ...

Заговорив про це щастя академік Павло Тичина, міністер освіти в Советській Україні й лавреат Сталінської премії. Згадавши спершу за Сталіна і ще раз за Сталіна і за те, що „Радянська Україна об'єднує всі українські землі”, пише Тичина так:

„Головною причиною такого великого щастя є те, що український народ має такого титанічного брата, такого чутливого і хороброго, такого мудрого й сміливого, волелюбного й шляхотного, як російський народ”.

„МРІЯ”.

Така має бути нова песа Олександра Корнійчука, присвячена советській інтелігенції.

СОВЕТИ НЕ ХОЧУТЬ ЗМЕНШАТИ СВОЇХ ОКУПАЦІЙНИХ АРМІЙ

З ТАБОРУ В РІМІНІ.

Лондонський „Наш Клич” подає ближчі дані про табір українських полонених в Ріміні, в Італії. Має там бути до 10,000 людей. Існує там „Студентська Громада”, що начислює понад 400 членів. Першою таборовою газетою було „Життя у таборі”, яку зачали видавати студенти. Є тепер ще інші видання як „Батьківщина”, „Наш Шлях”, „Юнацький Зрив” та гумористична „Оса”. Є три хори і оркестра. Таборові ремісники є зорганізовані в професійних спілках. Було досі дві виставки таборового виробництва й мистецтва, що, як пишуть, викликали подив серед чужинців. Спортові гуртки відбули кілька змагань з англійськими та іншими спортовими дружинами. За допомогою англійської команди зорганізовано бібліотеку, яка багато помагає в культурно-освітній праці, яку ведеться серед таборовиків.

АРХІВ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ.

Советські джерела звідомляють, що в Києві знайдено архів письменниці Олени Пчілки, матері Лесі Українки. Олена Пчілка померла в Києві в 1928 році в своїй молодшій дочки Ізидори Петрівни і оставила архів дочці. В ньому і деякі досі невідані драматичні твори Пчілки та багато листів, а між ними кілька листів Лесі Українки та кілька її фотографій, досі невідомих.

ВИСТАВКА І. КУРАХА В ІТАЛІЇ.

В Генуї, в Італії, відбулася в днях від 2—12 березня б. р. особиста виставка українського маляра Івана Кураха. Виставка була в галерії мистецтва Р. Ротта. Цей мистець відомий в Італії з інших вистав в Мілані й Римі. Тепер він має посаду професора рисунку в мистецькій школі в Мілані. Критика пише про творчість мистця, між іншим, так: „Він є справжнім сином віку, що погорджуючи легкими сучасними темами вміє опанувати мистецький матеріал виразним і незалежним реалізмом, що визначається красою, але й вище визволення. Темні тони його творчості чергуються з небагатьома проблесками і свідчать про своєрідний стан його духа, що відповідає безпосередньо на трагедію самотності бодем без реторики, певний майбутнього чуда, яке розв'яже всі суперечності”.

Секретар стейту Бірнс пробував на нарадах міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг облекшити економічну і політичну недолю таких країв як Румунія, Болгарія і Малярщина, що є під Советами, в такий спосіб, що запропонував дуже значне зменшення окупаційних сил. Задав це від Італії, для якої домагався того самого шляхом ревізії вимог, що їх подиктовано при завішенню зброї. Виявляється, що Вячеслав Молотов, советський міністер закордонних справ, навіть не хотів про це балакати. Совети держать в Угорщині 650,000 вояків, в Румунії 700,000, а в Болгарії понад 200,000 і ще ті сили збільшають.

ПЕРЕЖИВАЮТЬ ГОСПОДАРСКУ КРИЗУ.

Англійський „Економіст” пише, що Україна і Білорусь переживають тепер дуже тяжку кризу господарської відбудови, а без хліборобського поліпшення не можливо піднести ці краї промислово. Бракує тракторів, домашнього скоту, навозів. Виступає „проти саботажників” тут не зарадиться. Треба, пишеться далі, дати селянам принаймні машини.

ПРОТИ РОСІЇ.

Спеціальна комісія Бритійської Ради Церков подає у своєму звіті, що найважливішою справою у світі є нині відносини між англо-саксонським світом і Росією. Булоб катастрофальним цього не бачити і того не розуміти, чи це перебільшувати. Живемо в часі, каже звіт, коли Росія буде головною перешкодою в об'єднанні світа, а навіть загрозою миру. Може прийти навіть і до цього, що західні демократії стануть перед таким російським виступом, що треба буде вживати зброї як одинокго засобу для оборони державницької незалежності, чи, що також важне, для вдержування ладу, з якого зродилось би світове об'єднання.

„ІСТОРІЯ ОДНОГО ЖИТТЯ”.

Це має бути назва нової повісті Ірини Вільде про жінку-робітницю. Повість вийшла у Львові. Большевицька пропаганда пише, що в тій повісті є представлені ті великі права, що їх „дала народови советська конституція”. Якщо так є, то можна собі уявити, що це за повість!

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За права людини і основні свободи

З усіх міжнародних нарад і конференцій, що тепер відбуваються в Америці й в Європі, а які мають на меті замирення і новий лад у світі, чи не найважливішими є з загально-людського становища ті наради, що ведуться в Нью Йорку над Міжнародною Хартією Прав Людини. Опрацьовує це Комісія Прав Людини, яку встановила Економічна і Соціальна Рада Об'єднаних Держав.

На чолі тої Комісії стоїть пані Елінор Рузвельт, яка у своїх писаннях і промовах часто за тими правами побивається. Значить, що вже те, що вона є головою Комісії, є свого роду гарантією, що тут мається до діла з серйозною працею, яка буде дійсно виконана і найдалі до року предложена до остаточної апробати Асамблеї Об'єднаних Держав.

Очевидно, що колиб ішло тут тільки про теоретичні міркування і апробату прав людини і основних свобод у принципі, то така праця Комісії не малаб ширшого значення і не була би ніяким поступом у справі поліпшення долі мільйонів, що не мають далі ніякої особистої охорони, живучи під диктаторами і в краях з тоталітарними режимами. Про якісь справжні основні свободи в таких краях і мови нема. І далі не буде, якщо ось такі теоретичні міркування про права людини і основні свободи не будуть мати за собою такої міжнародної сили, що заставить навіть сильні диктатури, як от в Сове-тах, застосуватись до міжнародних вимог.

Як звідомляють, то Комісія Прав Людини вже випрацювала різні проекти. Які вони, ближче не знаємо, але це не важне, бо в їх добрий зміст несумніваємось. Зате дуже цікаві ми почути, що саме запропонує Комісія на випадок, як якась тоталітарна держава чи потуга не згодиться на ці пропозиції. Або що ще важніше: Що буде, як всі держави тим гарним пропозиціям приплеснуть і дадуть на них згоду, а деякі з них будуть надалі поводитись по давньому, себто по тиранськи і правити при допомозі тайних поліцій та концентраційних таборів, яким евентуально готові подавати якісь нові й невинні назви.

Нам здається, що безогляду на те, як розмежує народи і держави нова мирового конференція, найважливіше в замиренню світа буде таки те, чи будуть зліквідовані насильства тираній хоч в такий спосіб, щоби люди могли всюди жити хоч у таких обставинах, де шанують права людини і основні свободи. Іншими словами, щоби в „новім порядку” світа було хоч заховане те, що було шановане в „старих часах” конституційними урядами в монархіях і республіках. Скромне це бажання, це правда. Але саме до такого стану докотився світ по комуністичних, фашистських і нацистських переворотках і революціях. Тому, якщо у тому дикунстві булоб можна тепер хоч це досягнути, то й це був би поступ і великий порятунок для соток мільйонів мучених людей.

ПОСЛАННЯ ДО ІНТЕЛІГЕНЦІЇ.

Апостольський Візитатор і Адміністратор греко-католицької Церкви в Німеччині, о. Н. Вояковський, видав в Мюнхені, в грудні 1945 року, Пастирське Послання, звернене до української інтелігенції, а навязане до слів Христа „Ви сіль землі”. У ньому згадується за давні часи, коли український нарід втратив інтелігенцію, а потім за ту нову інтелігенцію, „аристократію духовости й науки”, що вийшла з приходських стріх і з селянських низів. Послання звертає увагу на дальші слова Христа: „Та коли сіль звітріє, то чим її осолоять? Вона ні до чого вже не придатна, хіба, щоб її викинути геть та щоб потоптали її люди”. Це напівмислення, щоб „сіль землі” не звітріла, щоб провідні люди в нещастю не тратили віри, що Провидіння Боже залишить український нарід на чужині чи в неволі. А з другого боку, щоби заклавши руки не будували будуч-

ність „на різних неоправданих чутках і фантастичних надіях” та щоб не лишали і на чужині народної маси без культурної опіки. Пастирський лист підкреслює чотири прикмети, обов'язкові для інтелігенції: Солідарність, совісність, довірочність, пошанування авторитету. Щодо довірочності, то пояснюється це так: „...живучи на чужині не слід нам бути у своїх справах занадто щирими супроти чужинців... Маю на думці тут те, що ми нераз забагато говоримо там, де слід би бути бодай уміркованим у говоренню. Маю на думці ті різнородні „татарські вісти”, що їх деякі особи залюбки розголошують, не звертаючи навіть уваги на те, які наслідки може часом спричинити така необачність в уживанню цінного дару слова”. Вкінці взиває Послання до закріплення в інтелігенції „суспільних чеснот”.

„ПОЛІТИКА ЗРАДИ”.

Так характеризує ньюйорський „Нови Свѣт”, відношення Чехословаччини до карпатських українців і такий є наголовок статті, в якій обговорюється, як і за що виганяє чехословацький уряд своєї території 40,000 скитальців з Карпатської України. Стаття описує, як тепер можна бачити на залізничних двірцях у Чехословаччині громади людей, що їх запаковують силою до товарних вагонів, які потім щільно замикають. Це так висилається невинних людей у руки Сталіна; це ті люди, пише часопис, що їх чеська пропаганда впродовж 20 років запевняла, що Чехословаччина це одна чесна країна, якій можна довіряти. Крім цього чехословацький президент Бенеш запевняв їх перед самою другою світовою війною, що вони злучені вже судьбою з Чехословаччиною на тисячліття! Вірячи тим словам яких 40 тисяч мешканців Закарпаття знайшлися в глибині Чехословаччини. Та тепер помандрують на Сибір, чи в Казахстан. Ось так, читаємо у статті, наслідком акту зради і провокації чехословацького уряду, „карпаторусини” в Чехословаччині є предметом ловів, подібних до ловів на диких звірів. Бо як їх зловлять, то віддають їх у руки НКВД. Така політика Чехословаччини супроти вірних їй людей є нічим іншим, пише часопис, а тільки політикою зради.

АРГЕНТИНА ГОТОВА ПРИНЯТИ СКИТАЛЬЦІВ.

Аргентинський уряд заявив американським кореспондентам через свого генерального консуля, що вернув до Нью Йорку, що хоче збільшити населення краю до 40 мільйонів і готов прийняти до себе більше число європейських скитальців. Простір Аргентини вносить 1,078,278 квадратних миль, на якому живе тепер до 14 мільйонів людей. Консуль казав, що в тій справі вже перевели з аргентинським урядом переговори італійці, ірландці, голландці та еспанці. До Аргентини будуть допускати в першу чергу хліборобів, а далі інженерів, техніків та того роду елементи. Аргентинський Банк в Буенос Айрес згодився давати кредити на нові фарми, що їх будуть управляти нові емігранти, яким уже зачинають давати віза. Не приймають комуністів і тих, що запідозрені в симпатіях з нацизмом чи фашизмом. Хочуть людей праці, а

не політиканів, бо ті, що прибудуть, матимуть до діла з пустарами, які треба буде обробляти і засівати.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода”.

МИРОН ЛІТВІН і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue, IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні та
нижчій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТОЗавжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.Ми уладжуємо пре-
красний ЦІЛИЙ **\$150.00**
ПОХОРОН за

У випадку смутку в родині клієнта:

KAIN MORTUARIES, INC.Найбільший український
погребовий зарядчик
в Америці

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone Blgelow 3-6762

ELIZABETH, N. J.

225 WEST JERSEY STREET

Phone: EL 2-3611

**ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER**ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕПІ**NEW JERSEY**

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині

клієнта як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. RErgen 4-5131

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-8568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

(cor. E. 155 St.)

707 Prospect Avenue,

BRONX, N. Y.

Tel.: MElrose 5-6577